

Jan Klaassen als jouw eigen avatar



Verbaast u zich over meisjes van 20 jaar en 60 kilo die zich naar de plastisch chirurg haasten om hun vormen te laten bijboetsen? Ik niet. Zij passen de werkelijkheid aan bij de illusie. Die twee zijn steeds lastiger uit elkaar te houden - dan krijg je dat. Daar is altijd markt voor geweest, voor verwisseling van die twee. Je moet tenslotte wel lijken op je geretoucheerde foto. En op al die andere afbeeldingen in de media die op gelijke wijze tot stand komen.

De techniek creëert steeds nieuwe toepassingen van het aloude principe dat al bestond op de Leidse Jaarmarkten van 1665. Toen waren het geen plastisch chirurgen, maar poppenspelers die met hun Kasperle, Polichinel of Jan Klaassen illusies neerzetten die even werkelijkheid werden. De poppen creëerden een beeld dat niet echt was, maar wel begeerlijk. Ik ken het uit eigen ervaring. En zie mijzelf nog zitten als jongen van tien achter een laken gespannen in de deuropening naar de keuken. De poppen en decors aan mijn kant, de keuken vol kinderen aan de andere kant. Ik speelde poppenkast. Het duurder nooit lang voor de kinderen vergaten dat ze naar poppen keken. Dat ik Jan Klaassen was, Katrijn, de draak, de aap, de politieagent en zelfs Sinterklaas. Ik was alles in wisselende volgorde. De illusie was werkelijkheid. Maar vasthouden kon je het niet. Want als ik ophield met spelen, werden de poppen gewoon stukken lap en was ik alleen maar Paul.

Vandaag is het web de ideale poppenkast.
Je kiest de pop die je wilt zijn, en begeeft je met die persoonlijkheid in de wereld van de illusie.

Vandaag is het web de ideale poppenkast. Je kiest de pop die je wilt zijn, en begeeft je met die persoonlijkheid in de wereld van de illusie. Wat Jan Klaassen is in de poppenkast, is je avatar als jouw persona in de virtuele wereld. De meest persoonlijke vorm van jezelf op het web. De keuze is aanmerkelijk toegenomen ten opzichte van mijn oude collectie van lap, maar het principe is

niet veranderd. Hier ben je zelfs poppenspeler en toeschouwer tegelijk. Kan het mooier? Wees dus niet verbaasd – en zeker niet verontwaardigd – als je ziet welke vlucht virtuele sociale netwerken op het web nemen waar je in een zelfgekozen gedaante je eigen wereld mag beleven. Eventueel gecombineerd met commerciële activiteiten zoals Second Life. En verwonder je ook niet over de wereld van het gamen. Gaming is de ultieme poppenkast: jij bent de speler in een wereld die naar jouw instructies luistert. Met bloedstollende mogelijkheden. En het mooie is, als je een keer uit de bocht vliegt of zelf overhoop wordt geschoten, nou, dan begin je gewoon opnieuw. Even resetten. Hoe vaak is beul niet opnieuw door Jan Klaassen opgehangen? Daar kan de werkelijkheid niet tegenop. Het is wel oppassen voor die Amerikaanse jongens die rechtstreeks vanachter hun games worden weggeplukt om in Bagdad te schieten. Die moeten in het oog houden dat je dáár niet opgaat voor een tweede ronde. Je moet het maar weten.

De laatste keer dat ik poppenkast speelde voor mijn kinderen was toen mijn jongste tien werd. En – ik moet het toegeven – dat was niet zozeer omdat zij het graag wilde, maar op mijn eigen aandringen. Ik kreeg toestemming. Maar op één voorwaarde: dat ze met haar vriendinnen niet tegen Jan Klaassen hoefde te roepen. Zoals vroeger. Want dat was kinderachtig. Ik beloofde het. Ik geloof dat de passieve welwillendheid van mijn publiek twee minuten heeft geduurd. Daarna werd de illusie onvermijdelijk realiteit en barstte het gejoel en geschreeuw los. Second Life bestond nog niet, maar zou een grote toekomst tegemoet gaan, met een onbeperkte keuze aan poppen om je eigen persoonlijkheid uit te drukken. Van Avatar hadden weinigen nog gehoord, en van gaming al helemaal niemand. Om maar niet te spreken van het retoucheren van foto's. Tien jaar later behoort dat allemaal tot de normale wereld van mijn dochter. Van mij mag het. Als zij maar niet naar de plastisch chirurg gaat om haar werkelijkheid aan te passen bij haar illusies. Hoewel, eigenlijk heb ik daar geen enkel argument voor.

Paul Postma is directeur van Paul Postma Marketing Consultancy (PPMC B.V.) te Nieuwegein, het organisatieadviesbureau voor commerciële vraagstukken; www.ppmc.nl info@ppmc.nl